

Project 05

**Volledige studieopdracht voor de bouw van
een nieuw vrijetijdscentrum te Zandhoven**

Zandhovense stories (1)

***« En nu ze het stuk hebben
heraangelegd tussen hier
en de Blijk, en van de Blijk
een aangename plek hebben
gemaakt om er wat te rusten,
passeren veel klanten langs
mijn winkel om dan hun
broodjes buiten op te eten. »***

Erik, 54 jaar, handelaar in de Sint Amalbergestraat

Twintig jaar al verkoop ik broodjes aan de Zandhovenaars, dus uiteraard ken ik ze goed! Dit is een klein dorp, we houden van het landelijke karakter. Iedereen verplaatst zich met de fiets en iedereen kent iedereen. Maar het nieuwe vrijetijdscentrum was toch een goede zaak, het heeft ons dorp een verjongingskuur gegeven! Ik vind dat er meer mensen op de been zijn, dat is toch wat ik merk in de winkel. En nu ze het stuk hebben heraangelegd tussen hier en de Blijk, en van de Blijk een aangename plek hebben gemaakt om er wat te rusten, passeren veel klanten langs mijn winkel om dan hun broodjes buiten op te eten. Het is een zeer gezellige plaats geworden,

want het vrijetijdscentrum brengt jong en oud samen! En niet altijd op de plaatsen die je zou denken! Zo gebruikt mijn vader soms de repetitieruimte met een vriend. Ze spelen saxofoon en hebben het kunnen regelen met de jeugdclub. En mijn kleinkinderen zijn trouwe bezoekers van de bibliotheek terwijl ze amper vier jaar oud zijn; in de nieuwe bibliotheek werd werk gemaakt van heel wat activiteiten voor de allerkleinsten. Het gebeurt dat ik er broodjes moet leveren als er een of andere activiteit plaatsvindt. Het is ook praktisch opgevat want ik kan heel onopvallend en zonder te storen langs de achterkant de grote zaal in, terwijl het publiek langs het straatje binnenkomt. Maar nu ben ik ervan door want ik heb bestellingen die op mij wachten!

Groeten uit Zandhoven

« Men huurde er een kamer of een zaal en... de sfeer was er zoveel gemoedelijker. Bovendien kon men verzekerd zijn van de goede diensten van een vriendelijke waard. » (b)

Sinds meer dan 1000 jaar is Zandhoven een sociaal-ruimtelijk knooppunt. Zijn homogene bebouwing, gedomineerd door kleine wooneenheden, gekoppeld aan zijn ligging op de kruising van historische wegen hebben deze onthaalfunctie helpen verankeren. De territoriale en verbindende rol van Zandhoven heeft altijd zijn kleinschaligheid overtroffen.

Achtereenvolgens lieten de Romeinse beschaving, de Frankische beschaving, middeleeuwse leenheren, landbouwers en tot slot de kleine industriële burgerij hun oog vallen op deze plaats en vestigden er een dorpsstructuur gekenmerkt door de aanwezigheid van afspanningen ten dienste van een uitgestrekt gebied rondom. Het hotel en de voormalige herbergen op het plein dat vroeger «de Blijk» heette, roepen herinneringen op aan reizigers die er de nacht doorbrachten en hun paarden lieten uitrusten. De talloze postkaarten die in de archieven van de bibliotheek worden bewaard, getuigen van de geleidelijke transformatie in een vakantieoord. Het is trouwens ook op de Blijk dat het eerste postkantoor van het dorp verschijnt, ten dienste van het omringende platteland. Vroeger was er tevens een tramverbinding tussen Zandhoven en Antwerpen langs een commerciële as van toenmalige brouwerijen in het dorp.

De troeven van Zandhoven, namelijk kleinschalig maar gastvrij en verbindend, kunnen worden toegepast op de nieuwe voorziening die het dorp wil realiseren. Dit project sluit aan bij een aloude traditie van onthaal en dienstverlening en richt zich op een publiek dat tot buiten de gemeentegrenzen reikt. Zandhoven, dat deel uitmaakt van een uitgestrekt natuurlijk en ruraal landschap, breidt vandaag een nieuw hoofdstuk aan zijn attractiviteit door een vrijetijdscentrum te bouwen.

De citaten en referenties in deze bundel komen uit :
(a) ROELANTS J., «Een pareltje uit de Kempen. Santhoven van gister, nu en morgen», 1934, Braeckmans-Van Aken
(b) SCHUERWEGEN A., VAN EVERBROECK C., «De bakermat van Zandhoven. Vroeger en nu», 1990, Heemkundige Kring «De Schout»
(c) SCHUERWEGEN R., «Zandhoven in de 20ste eeuw», 1983-1984
(d) »Santhoven in 't verleden», 1978, Heemkundige Kring «De Schout»
(e) Conclusies Masterplan Zandhoven

1

2

3

4

1. Luchtfoto van Zandhoven, briefkaart, jaren «80
2. Sigarenband «Café Welkom», niet gedateerd
3. «Groeten uit Zandhoven», briefkaart, Jaren «80
4. Hotel-Logement de Zwaan, briefkaart, vóór 1930. Een gedeelte van Hotel De Zwaan was het eerste postkantoor van het dorp.

Alle wegen leiden naar Zandhoven

5

Convergerende wegen die de gemeente Zandhoven hebben gevormd komen heel vroeg voor op landkaarten. Bestudering van de Ferrariskaart (1777) (5), die dateert van de tijd toen de Belgische verstedelijking in volle opgang was, laat ons toe te begrijpen hoe het wegennet en pastorale landschap van Zandhoven gestructureerd zijn en zich tot de omgeving verhouden. De eigenschappen van deze met wegen dooraderde plattelandsstructuur zijn nog zichtbaar in de huidige gemeente.

Agglomeratie en dispersie

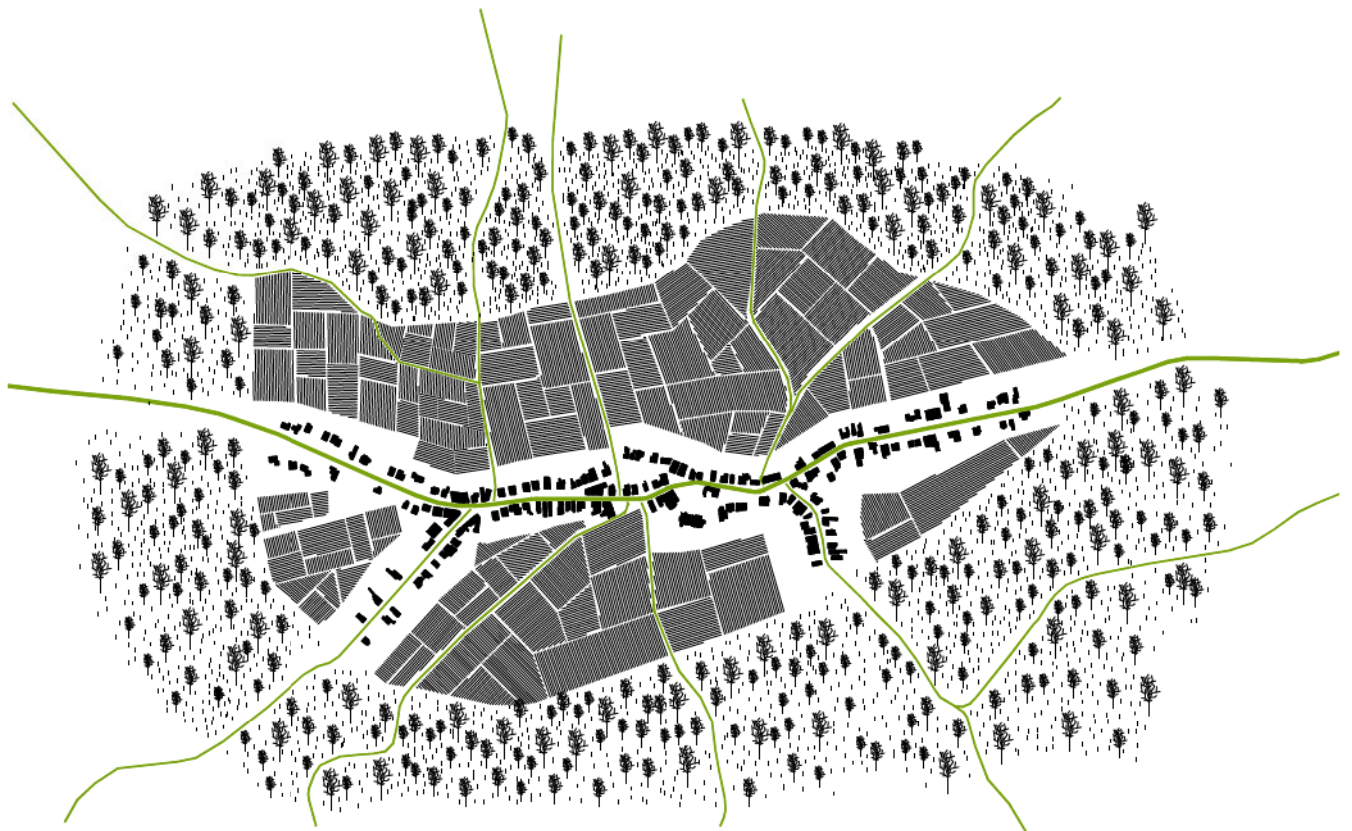
Vroeg in de ontstaansgeschiedenis van Zandhoven zet het verstedelijkingsproces zich door in de vorm van een cluster van kleine gebouwen, die zich ofwel langs een weg bevinden, of niet ver ervan verspreid staan.

Wegennet

De hoofdweg is verweven met een tweede wegennet dat inherent is aan het perceelsgewijze landschap. Het is een bewijs van de sterke band die Zandhoven met de omliggende eigendommen onderhoudt (6).

Dorp, tuinen en akkers

Het landschap organiseert zich rond dit wegennet. Allereerst ontwikkelt zich op de achtergrond van de eerste bebouwing langs de wegen een reeks moestuinen. Deze productieve zone op huishoudelijke schaal leidt op zijn beurt tot een derde wegennet: steegjes die achter de tuinen lopen en bijdragen tot het huiselijke en gezellige karakter van het dorp. Voorbij deze eerste zone strekt zich binnen een bosgordel een uitgebreid ruraal gebied (7). De doorsteken, die de dorpsstructuur van Zandhoven haar eigenheid geeft, zijn ook vandaag nog zichtbaar. Het in 2016 door de gemeente voorgestelde masterplan plant trouwens om hun aanwezigheid te versterken.

6

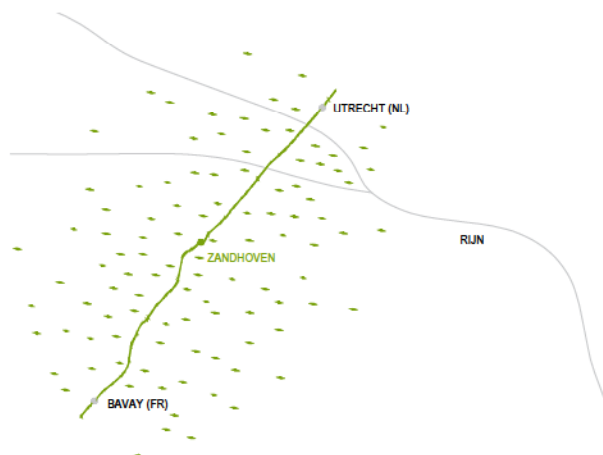
5. Ferrariskaart (1777): Zandhoven en zijn omgeving
6. Een weefsel van wegen
7. Concentrische organisatie van het landschap

7

Geschiedenis van een dorpskern : van kampement tot plein

« Wanneer het weder het toeliet werden de dieren echter naar de weideplaatsen gedreven. De verzameling gebeurde op het tussenliggende plein waar men ook een drinkplaats voor het vee had uitgegraven. (...) Op vele plaatsen verving de latere dorpspomp de plaats van de oude drinkput. » (b)

Als de Franken in de 5e eeuw de Rijn oversteken, leidt dit tot de vorming van nederzettingen langs de wegen die de Romeinen aanlegden. Zandhoven zou uit een dergelijk kampement ontstaan zijn, en de Blijk was hun graasweide. Het pastorale karakter van het plein is doorheen de geschiedenis blijven bestaan, totdat het in de loop van de 20e eeuw verdween.

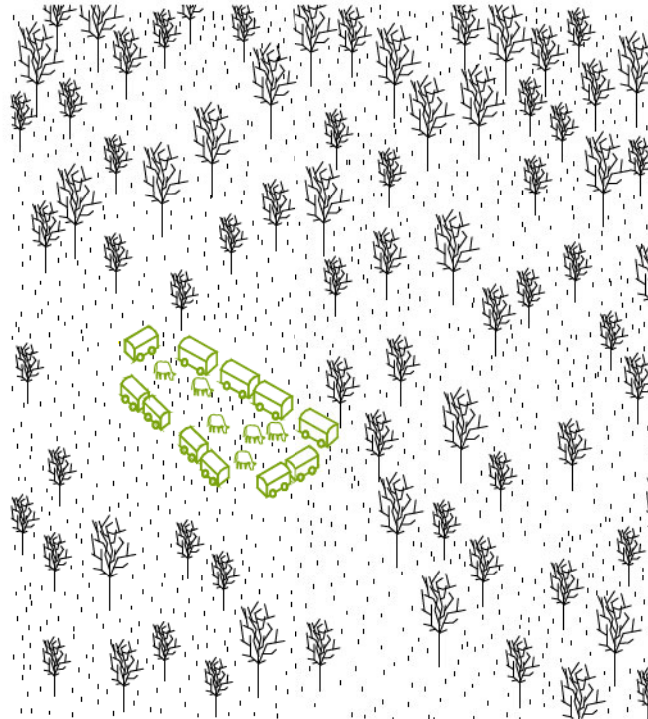
Aan de heirbaan

De aan een heirbaan gelegen gemeente Zandhoven zou gesticht zijn door de Franken, zoals de driehoek vorm van de Blijk doet vermoeden. Deze draagt de sporen van een driehoekig verdedigingskamp (8), een typisch kenmerk van dit veroveringslustig volk dat zich aan kruisingen van wegen vestigde.

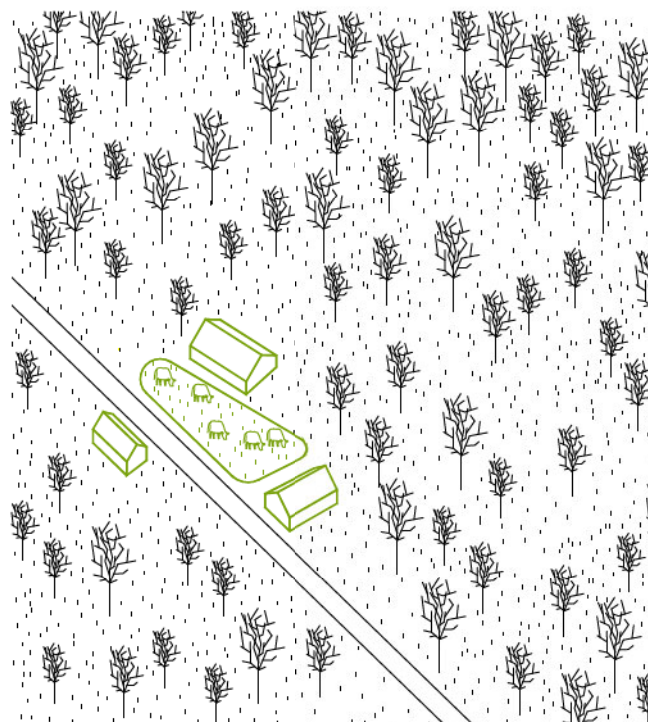
Figuur van de Blijk

De Blijk, de plaats waar de Franken hun rondreizend kampement opsloegen en waar hun graasweide met waterbron was (9), is de plek waar Zandhoven ontstaan is. Gaandeweg geconsolideerd door kleine woningen en winkels die zich errond vestigen, transformeert de Blijk heel snel in een plein dat tot op vandaag bewaard is gebleven (10). Alle latere constructies werden buiten deze voorouderlijke plek gebouwd, naar het voorbeeld van de kerk die haar eigen «eiland» creëerde, onafhankelijk van de oorspronkelijke Blijk.

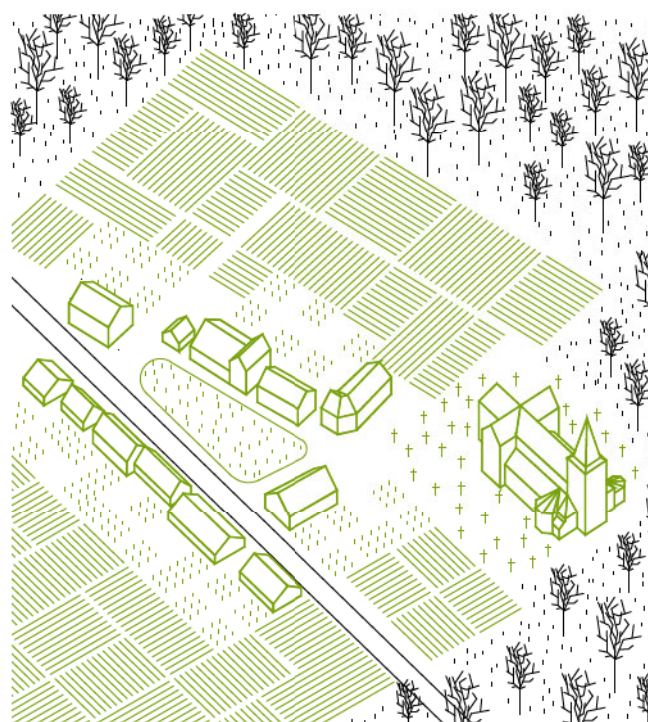
Het «verstedelijkte» en aangelegde karakter van de Blijk is heel recent: postkaarten van begin 20e eeuw tonen nog een vaagweg afgebakende grasvlakte, die de oude functie van graasweide oproept.

8

9

10

- 8. Driehoekig verdedigingskamp
- 9. Consolidatie van de driehoek
- 10. Transformatie in een plein

Geschiedenis van een perceel: eigenschappen van een dorpsporositeit

« Toch bleven sommige landbouwbedrijven zeer lang in de dorpskom bestaan. Hiervoor getuigt o.m. de vroegere dekenij, huidig vredegerecht, welke in de 17e eeuw nog een hoeve was. » (b)

De Blijk (vóór 1930).
Er was toen nog geen monument van de gesneuvelden en op de plaats van de huidige parochiezaal stonden de gebouwen van de brandweer. Voor een van de gebouwen van de brandweer heeft tot 1940 een kanon gestaan, overblijfsel van de oorlog 1914 - 1918. Levensrecht speelgoed voor de toenmalige jeugd.

De morfologische geschiedenis van het perceel waarop het nieuwe vrijetijdscentrum zal verrijzen bewijst dat het deel uitmaakt van het poreuze karakter van het centrum.

Een poreuze rand

In de 18e eeuw was het perceel niet bebouwd. Rond de Blijk was er nauwelijks bebouwing, alleen tuinen en enkele kleine constructies. Deze configuratie gaat waarschijnlijk terug op de oorspronkelijke landbouwfunctie van de plaats. Het naburige gebouw, de vroegere Pastorie en huidig Vredegerecht, was toen een boerderij.

Uiting van autoriteit

Ook in de loop van de 19e eeuw blijft het perceel onbebouwd. Hierdoor heeft het gebouw waar nu het Vredegerecht huist een dominante positie op het plein. Toen in die tijd een deken met meerdere parochies onder zijn hoede er kwam wonen (Dekenij), werd het gebouw nog opgetrokken, wat zijn bijzondere statuut in de verf zette.

Late belending

Eind 19e eeuw komen er op het perceel twee kleine brandweerkazernes, die niet aan de naburige gebouwen grenzen.

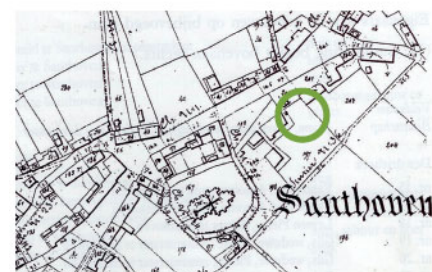
De Parochiezaal is de eerste constructie die aan de Dekenij wordt aangebouwd en die bijna het hele perceel inneemt. Deze nieuwbouw is ook de allereerste die de zijgevel van de Dekenij als gemene muur gebruikt, wat het poreuze karakter van deze pleinrand ingrijpend veranderde.

1777, Ferrariskaart

1700

1841, Atlas des communications vicinales

1800

1849-1850, Van der Maelen kaart

1879, Popkaart

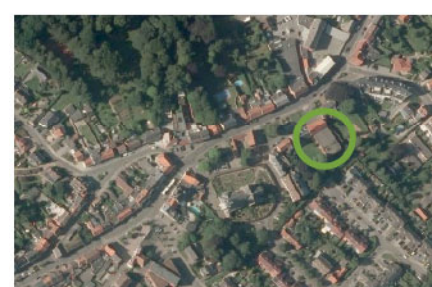

1970, Luchtfoto

1900

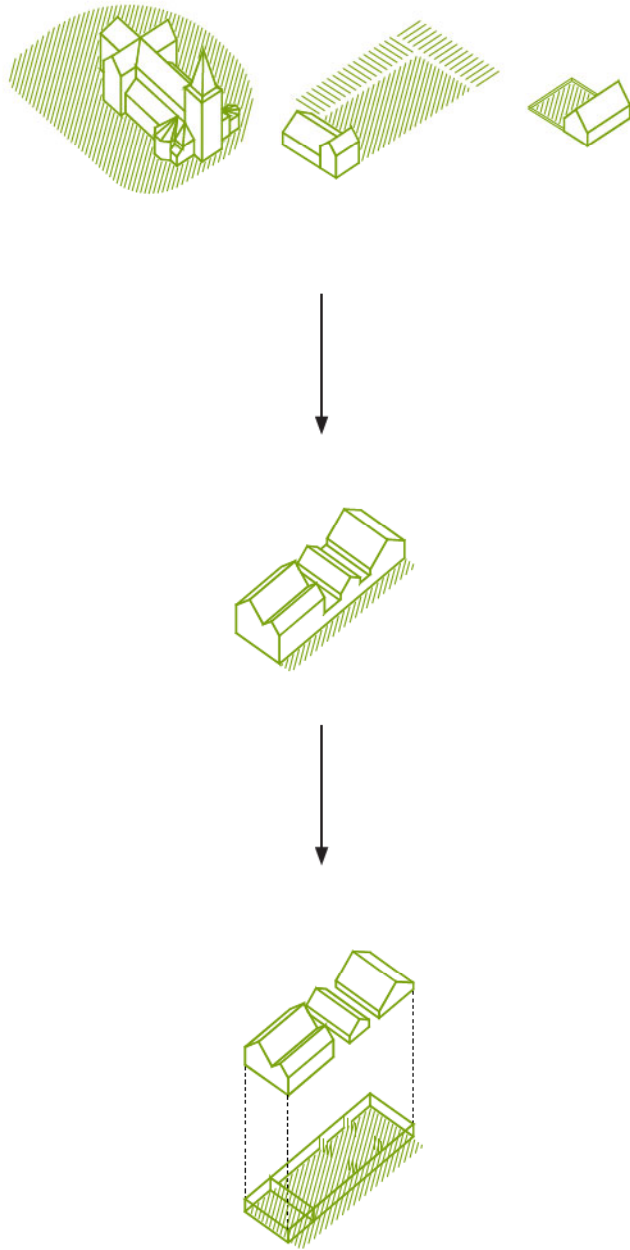
2012, Luchtfoto

Bron van alle kaarten en luchtfotos: geopunt

Volumetrie : typologieën revisited

11

12

Op basis van deze historisch-morfologische informatie moet het project volgens ons op drie vlakken aansluiten bij het weefsel en bijzondere karakter van Zandhoven:

Allereerst door de volumetrie, namelijk door te kiezen voor een schaal, inplanting en morfologie die de dorpskern weerspiegelen. We vinden het belangrijk om opnieuw een poreuze rand aan de noordkant van het plein te creëren, en de tuin van het Vredegerecht te betrekken bij het pastorale karakter van de dorpskern.

Vervolgens door de toegankelijkheid die moet aansluiten op de verschillende wegnetten in het dorp, namelijk het eerste, tweede en derde.

Tot slot door de gebruiken. De gekende, maar vooral de toekomstige gebruiken van het vrijetijdscentrum moeten beantwoorden aan de behoeften van een gevarieerd publiek dat zowel in als buiten Zandhoven woont. Daarom werd het programma duurzaam opgevat, om flexibele ruimten te creëren die geschikt zijn voor de huidige en toekomstige functies.

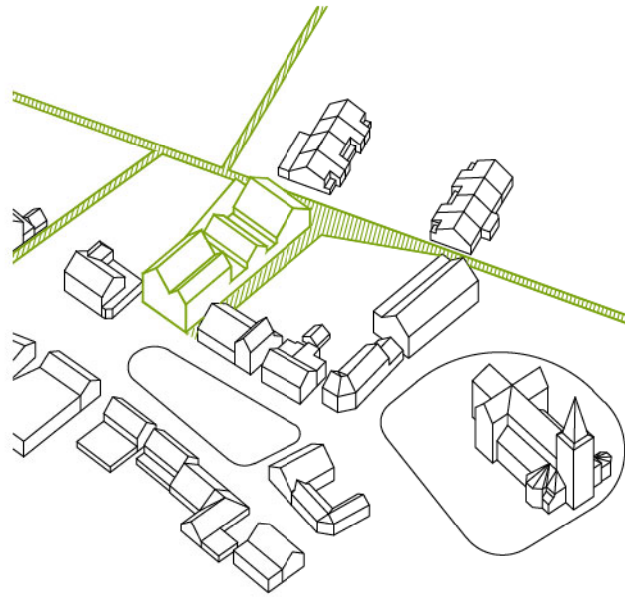
Een sokkel en drie huizen

Wat de volumetrie betreft, weerspiegelt het project de kleinschaligheid van het dorp. De smalste zijde van het volume is naar het plein gericht en sluit hierdoor qua gevelbreedte aan met de aangrenzende gebouwen. Het gebouw bestaat uit een sokkel met gastvrije uitstraling, waarop een aantal volumes komen die op kleine huizen lijken. Door de verdieping van het vrijetijdscentrum op te bouwen uit verschillende kleine volumes met zadeldaken zal het gebouw nauw aansluiten op de bebouwde omgeving, die vooral bestaat uit een groep huizen van bescheiden omvang. Door de bijna abstracte bouwstijl van deze volumes wijzen ze op de hoedanigheid en hedendaagse gebruiken van het vrijetijdscentrum.

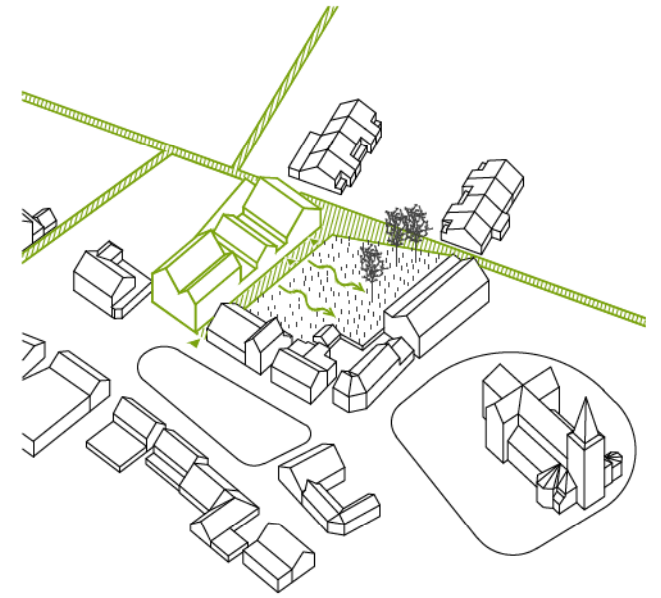
Het project is een open bebouwing, in lijn met de andere gebouwen aan de noordkant van de Blijk, waardoor het poreuze karakter van dit pleindeel opnieuw zichtbaar wordt. Het vormt een aanvulling op de al gevarieerde inventaris van microsystemen bestaande uit het tweeluik bebouwing - buitenruimte. Het nieuwe vrijetijdscentrum en bijbehorende steeg heeft hetzelfde schaalregister als het Vredegerecht en zijn tuin – de vroegere boerderij en moestuin –, de kerk en het kerkhof, de voormalige herbergen en hun binnenhof, en sluit er naadloos bij aan.

11. Weerspiegeling van bestaande morfologieën in een nieuwe vorm
12. Inplanting van het project

Toegankelijkheid: nieuwe steeg, hoofdingang en verzamelplaats

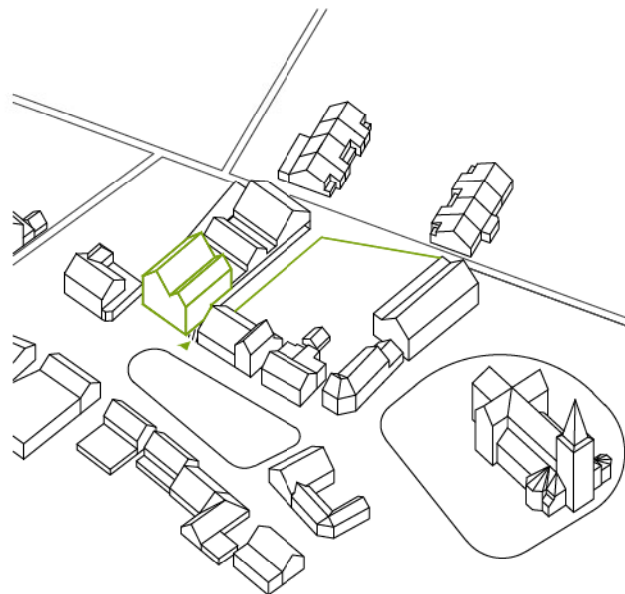

13

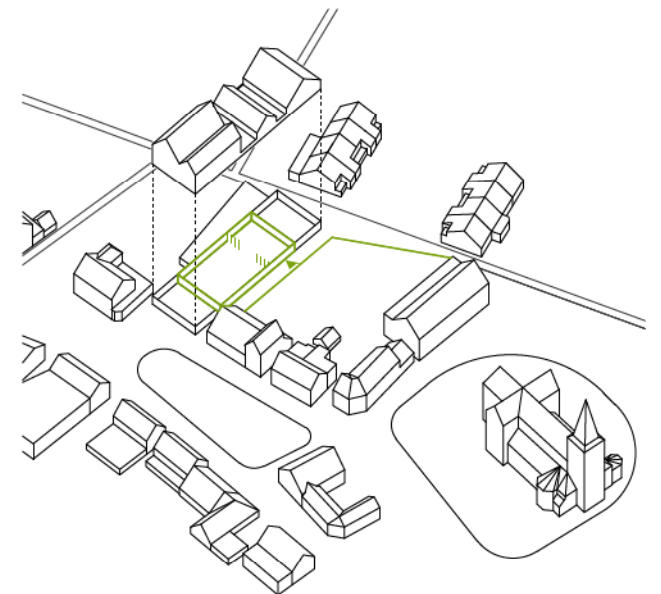

14

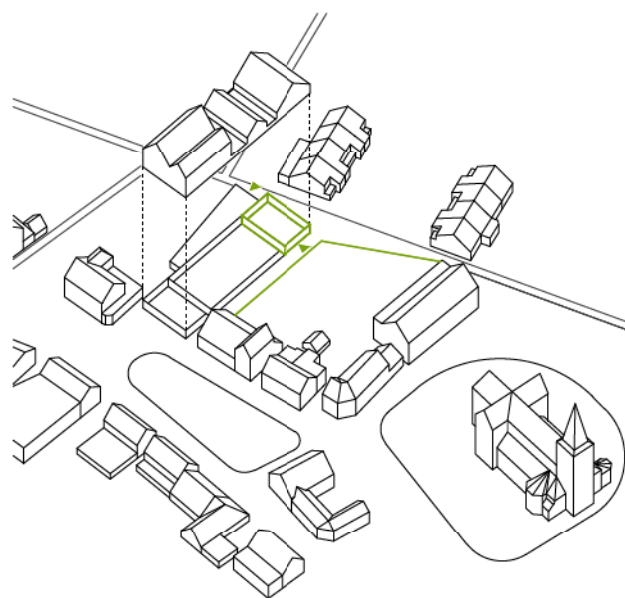
Naar toegankelijkheid toe evoceert en versterkt de voorgestelde inplanting de doorsteken, die de porositeit van de dorpskern uitmaken. Een nieuwe steeg (13) zal het plein met de bestaande steeg achter het perceel verbinden (14). Deze loopt langs het gebouw, maar ook langs de tuin van het Vrederecht, die op die manier voluit bijdraagt aan de herdefiniëring van dit stukje dorpskern. De nieuwe steeg wordt een ontmoetingsplaats voor de gebruikers (15) en geeft toegang tot het vrijetijdscentrum via de foyer of tot elke zaal apart (16, 17 en 18), afhankelijk van het georganiseerde event. Het vrijetijdscentrum neemt de volledige lengte van het perceel in en sluit aan op de bestaande steeg. Ook vanuit die richting biedt de gevel een gastvrije aanblik. Alle ruimten zijn toegankelijk voor PBM's: het hele gebouw is «barrièrevrij». Het beglaasde gelijkvloers langs de steeg draagt bij tot de uitnodigende uitstraling.

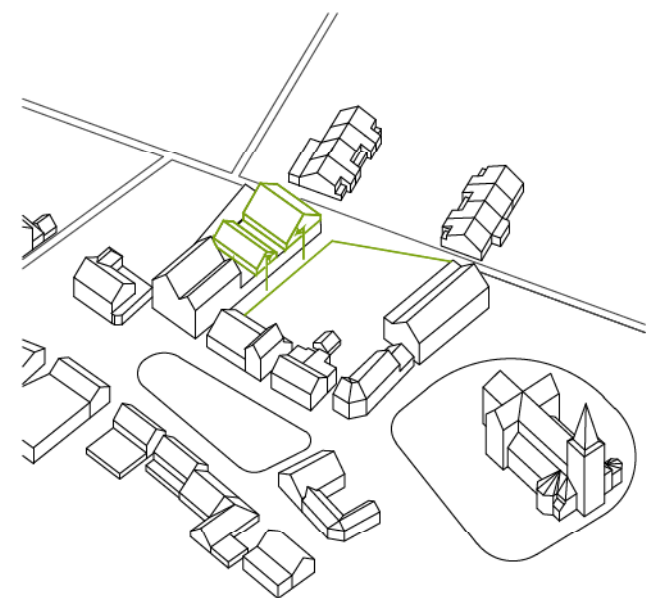
15

16

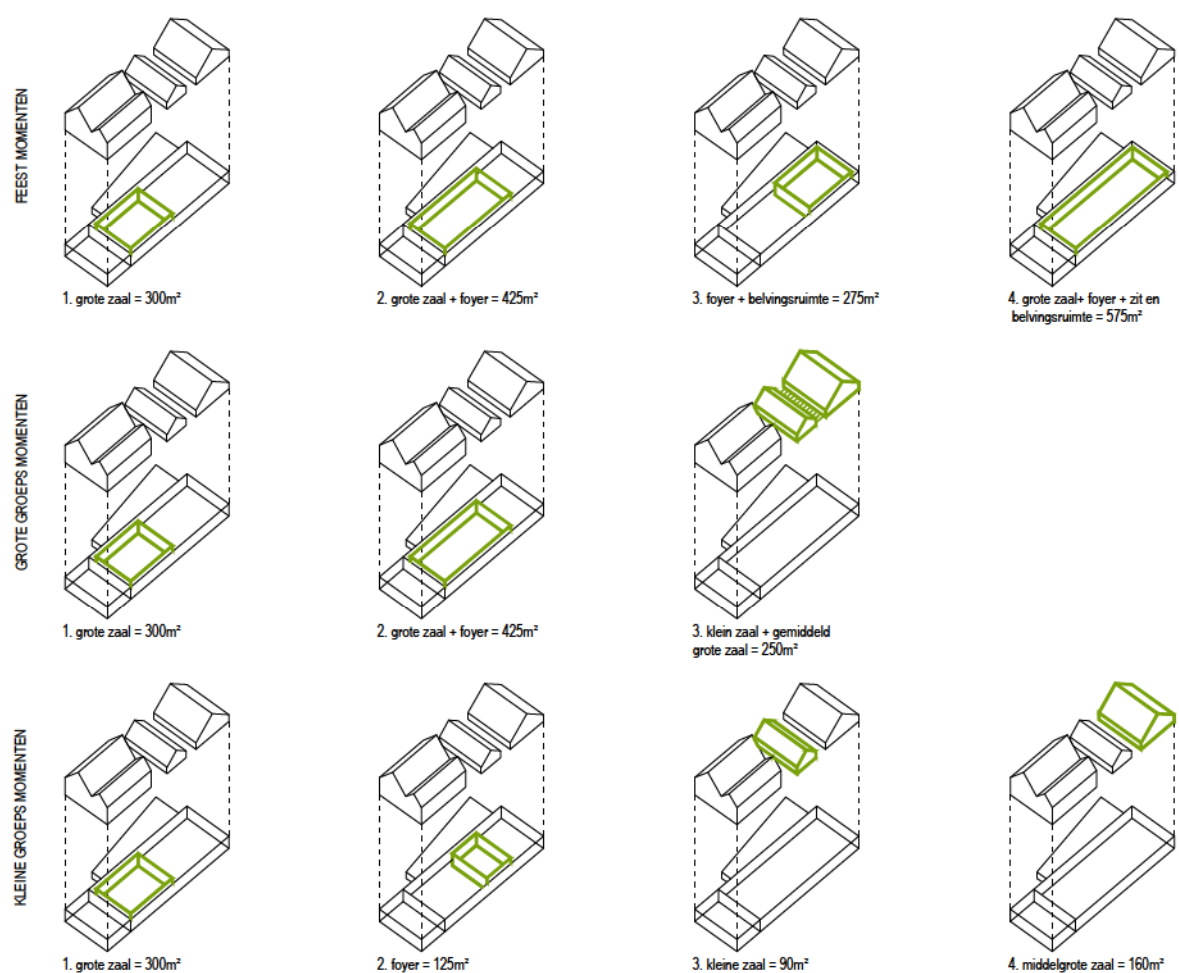
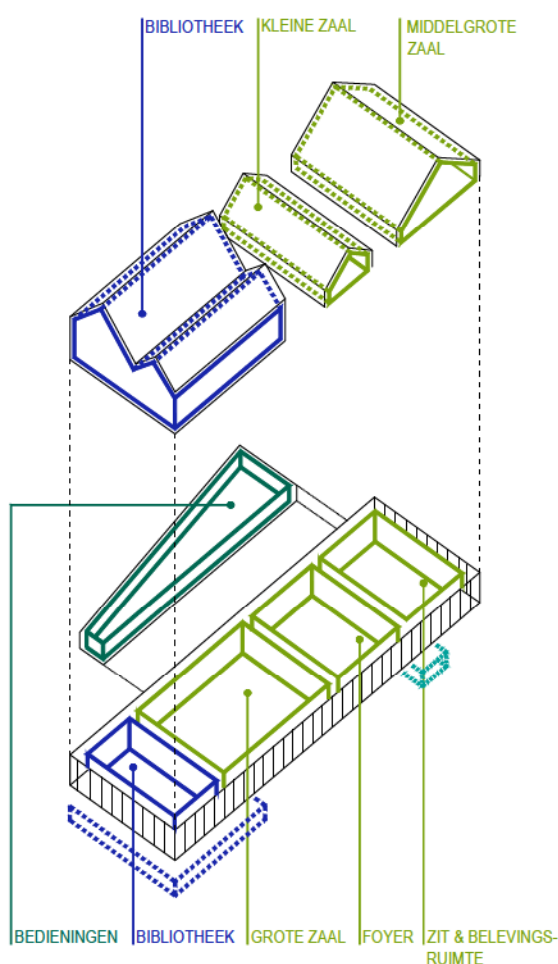
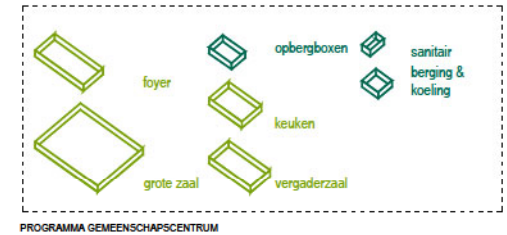
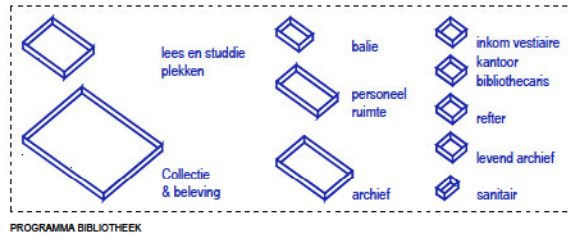
17

18

- 13. Nieuwe steeg
- 14. Verbinding met bestaande steeg en tuin van het Vrederecht
- 15. Ingang ontmoetingscentrum
- 16. Ingang foyer
- 17. Ingang jeugdcentrum
- 18. Ingang zalen Niv. +1

Gebruiken en flexibiliteit: interpretatie van het programma

Wat het gebruik betreft, wil het project de gastvrije kwaliteiten van Zandhoven integreren in het vrijetijdscentrum door het programma te herinterpreteren in functie van een maximale flexibiliteit. Dit programma werd eerst in detail geanalyseerd om een oplossing voor te stellen waar ruimten en voorzieningen zo efficiënt mogelijk worden gedeeld. De gevraagde oppervlakten werden vervolgens geoptimaliseerd om te streven naar een aannemelijke gemiddelde bezetting. Vervolgens hebben we een afruil tussen de gevraagde functies en oppervlakten voorgesteld om zo goed mogelijk te beantwoorden aan de beschikbare financiële middelen en tegelijkertijd rekening te houden met de duurzaamheid van de gebouwen.

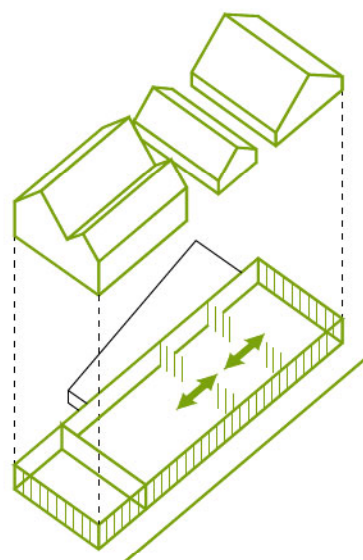
Het begrip duurzaamheid heeft namelijk volgens ons ook betrekking op het programma: de hedendaagse, nauwkeurig omschreven gebouwen zullen waarschijnlijk metertijd veranderen. De verdeling van de leeftijdsgroepen, het doelpubliek, het aantal organisaties en burgerverenigingen die nood hebben aan lokalen zal evolueren, en daarmee moeten we vandaag al bij het ontwerp rekening houden. Dit fenomeen heeft zich al in de geschiedenis van Zandhoven voorgedaan – een geschiedkundige kring die verdwijnt maar opnieuw als een feniks uit zijn as herrijst, jongeren die voor radicaal andere activiteiten

kiezen... - en zal ongetwijfeld nog voorkomen. Het is dat ook waarnaar de hedendaagse culturele centra streven. Ze worden dan ook meer en meer een «derde plek» genoemd, een aanvulling van de woon- en werkruimten, een plaats vol mogelijkheden, waar er geen grenzen aan de creativiteit zijn. Ons voorstel in deze studiefase bestaat erin om uitgaande van een afruil van het programma een waaier aan ruimten te creëren waarvan de diversiteit beantwoordt aan toekomstige gebouwen die voortdurend zullen evolueren. Dit voorstel moet natuurlijk in samenspraak met de toekomstige gebruikers gerealiseerd worden volgens een methode die we verderop in dit dossier toelichten.

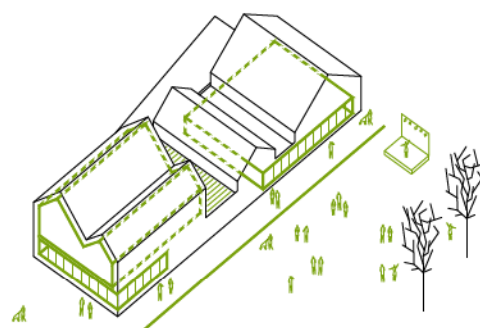
Het viel ons op dat het programma 2 zalen met elk een capaciteit van 250 personen en soortgelijke voorzieningen bevat. De andere vermelde gebouwen, zoals een kookcursus, een door de bibliotheek georganiseerde voordracht, een burgervergadering, zijn met elkaar verwant qua gebruikersaantal, dat duidelijk verschilt van dat van een feestzaal. Deze vereisten getuigen van uiteenlopende gebruikersgroepen en behoeften. De oplossing die we daarvoor bieden is duurzamer dan de kwetsbare architecturale voorzieningen die ruimten tijdelijk opdelen.

We stellen dus een herinterpretatie van het programma voor door een herverdeling in enerzijds een groot flexibel platform voor feestelijke gelegenheden en anderzijds drie huisjes voor meer alledaagse events. Het aanbod gelijkvloerse ruimten bestaat dus uit een 300m² grote feestzaal met uitstekende geluidsprestaties, een flexibel platform van 150m² voor de jeugd, en een foyer van 130m² die in combinatie met één van beide ruimten functioneert of een aparte ruimte blijft. De feestzaal en het jeugdcentrum delen op die manier hun voorzieningen (koelkast, opslagruimte). Op de verdieping is er een bibliotheek die via het gelijkvloers toegankelijk is. Deze bevindt zich in het bovenvolume dat op het plein gericht is en bestaat uit vier communicerende platforms. De verdieping biedt ook plaats aan twee polyvalente zalen, een kleine van 90m² en een middelgrote van 150m², die het aanbod van beschikbare ruimten vervolledigen. Ze zijn elk apart toegankelijk en lenen zich voor gebruikersgroepen met heel uiteenlopende projecten, die metertijd kunnen evolueren. De gemeente beschikt op die manier over een gevarieerd aanbod zalen, gaande van een flexibel platform, dat naar een openbare ruimte neigt, tot de kleine, gezellige zaal die zich in een rustiger gedeelte bevindt.

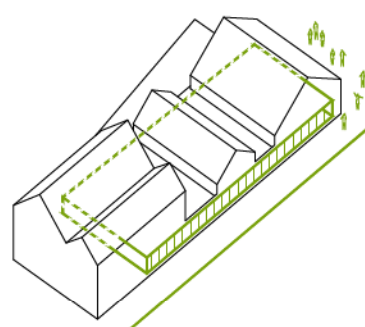
Gebruiken en flexibiliteit: interpretatie van het programma

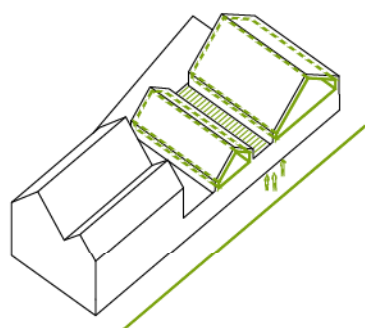
19

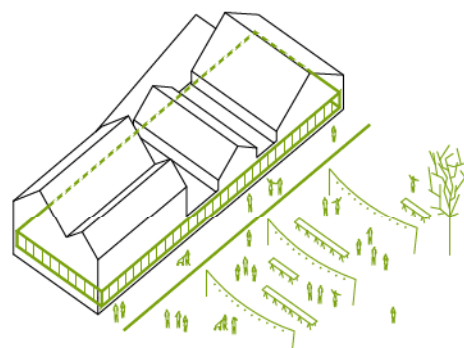
20

21

22

23

Feestplatform

Het feestplatform bestaat uit drie grote, volledig ontruimde zalen. Een logistieke laag strekt zich uit over de westelijke scheidingmuur en bevat alle vereiste bedieningen voor de werking van het platform.

De foyer is verbonden met de grote zaal, het jeugdcentrum en de noodzakelijke bedieningen voor hun respectievelijke werking. Hij beschikt over een bar en een vestiaire, en is opgevat als een voorvertrek van de grote zaal, maar ook als een mogelijke uitbreiding ervan. Deze foyer kan ook fungeren als een kleine polyvalente zaal voor kleinschalige events. De wanden die de zaal, foyer en het jeugdcentrum van elkaar scheiden, kunnen ook volledig worden verwijderd om het hele feestplatform te gebruiken. De toegang tot de foyer gebeurt via de steeg door een sas dat ook toegang verleent tot de bovenverdieping.

De grote zaal is toegankelijk via de aangrenzende foyer. Ze heeft een mooi zicht op de tuin van het Vrederecht. Ze is aan de foyerszijde voorzien van gordijnen en aan de tuinzijde van geluidsschermen. Deze uitrustingen maken de zaal zowel geschikt voor verduistering als voor heel luide events. De zaal is rechtstreeks verbonden met de opslagruimte en heeft een nooduitgang die uitkomt op de Blijk.

Het jeugdcentrum bevindt zich ter hoogte van de aansluiting van de bestaande steeg met de nieuwe. Deze ruimte beschikt eveneens over een bar, waarvan de achterbar en koelkast wordt gedeeld met de foyer. De repetitiezaal op de benedenverdieping heeft een heel hoog geluidsisolatie-niveau en kan onafhankelijk van het jeugdcentrum functioneren: de zaal is toegankelijk via een trap die met de steeg verbonden is. We hebben een grotere ruimte voorgesteld dan voorzien in het programma, waardoor ook kleine amateuropredens voor een dertigtal bezoekers er kunnen plaatsvinden zonder geluidsoverlast in de buurt te veroorzaken.

19. Aanbod van zalen
20. De bib is open en de jongeren chillen in hun eigen ruimte
21. Een groot banket vindt plaats in de gecombineerde feestruimtes
22. Aan het einde van de kookklas kletsen de mensen met de groep die uit het bingospelletje komt.
23. Feest in het vrijetijdscentrum! De bib, het gemeenschapscentrum en het jeugdcentrum vieren de 2 jaar van hun samenleving. Een gala vindt plaats in de tuin van het Vrederecht.

Bibliotheek

De bibliotheek bevindt zich ter hoogte van de verbinding tussen de Blijk en de nieuwe steeg. De functie op het gelijkvloers lijkt op een openbare ruimte. Dit deel van de bibliotheek staat open voor iedereen en is bedoeld voor het inkijken van een tijdschrift, een snelle opzoeking of een langere lectuur in een luie stoel. De bibliotheek wil een gastvrije plaats zijn die mensen samenbrengt, naar het voorbeeld van het vrijetijdscentrum. De lockers en centrale trap nodigen de bezoekers uit om de hogere platforms te ontdekken, waar zich de bibliotheekcollectie bevindt. In een speciale zaal op niv. +2 overheerst de stilte. Deze ruimte leent zich voor studie, multimedia of kleinschalige voordrachten. De administratie zit op de hoogste verdieping, met zijn eigen werk- en ontspanningsruimten. De indeling van de bibliotheek in verschillende ruimten roept een huiselijkheid op: de platforms kijken uit op elkaar en herbergen ruimten waar de bezoekers zich kunnen installeren om te lezen, werken of een groepsactiviteit te doen. De dakschilden geven de zaal een ruimtelijkheid, zoals een groot huis waar iedereen welkom is. De bibliotheek heeft een terras waar de bezoekers kunnen zitten als het mooi weer is. Het kijkt uit op de tuin van het Vrederecht en op de opvolging van polyvalente zalen op het niv. +1.

Kleine zaal

De kleine zaal ligt in het centrale huisje. Aangezien de zaal over een opslagruimte, toiletten en een keuken beschikt, kan het voor vele doeleinden worden gebruikt. De ruimte is geschikt voor een vijftigtal personen. Door haar akoestische kwaliteiten leent deze ruimte zich zowel voor een maaltijd als voor een lezing, kookcursus... De kleine zaal geeft toegang tot het terras dat ze deelt met de middelgrote zaal. Door het volume en houten interieur heeft de zaal de uitstraling van een kleine schuur.

Middelgrote zaal

De middelgrote zaal is groter: de sfeer is die van een grote schuur, met een capaciteit van een honderdtal mensen. Ze beschikt over een opslagruimte, een kleine vestiaire en toiletten, en biedt een mooi daglicht dankzij de dakramen. De zaal verschaft toegang tot het terras dat ze deelt met de kleine zaal.

Dorp en tuin

Door grote ramen en talloze visuele verbindingen staat het vrijetijdscentrum in contact met het plein, de steeg, de tuin van het Vrederecht en het weefsel van Zandhoven. Het groene karakter van de gemeente en haar geschiedenis worden zo bij het project betrokken, voor meer connectie tussen «dorp en tuin». Ons voorstel sluit duidelijk aan bij het masterplan van de gemeente om de mobiliteit te verbeteren, meer groen aan te planten en het architectonisch erfgoed tot zijn recht te laten komen. We breiden vrijwillig de uitdagingen van het project uit door een aantal haalbare opportuniteiten te beschouwen en zo een voorafspiegeling te geven van de impact die het nieuwe vrijetijdscentrum in Zandhoven kan hebben.

1e opportuniteit: aanleg van de steeg

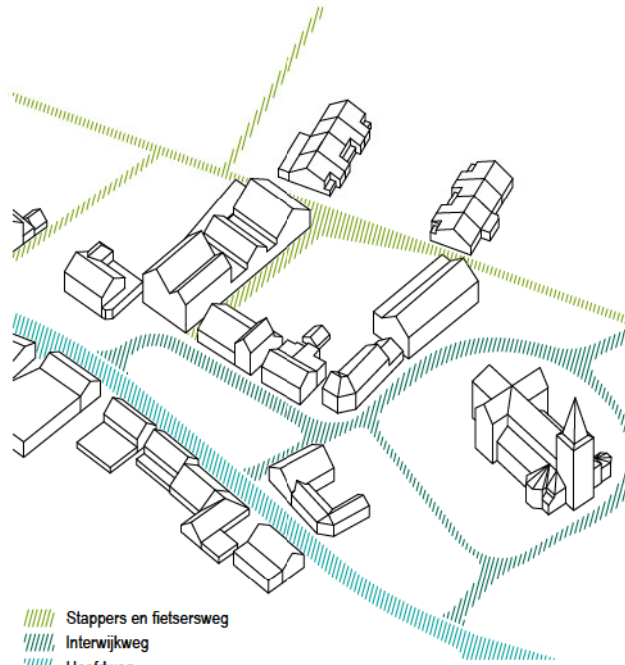
De aanleg van de steeg draagt bij tot de versterking van de doorsteken en trage wegen (24), zoals voorzien is in het masterplan. Aan de achterkant wordt een plaatselijke verbreding van het bestaande steegje voorgesteld (25), om de ingang van het vrijetijdscentrum voor voetgangers en fietsers te markeren. We stellen ook een fietsenstalling voor.

2e opportuniteit: de Blijk, drempel van het vrijetijdscentrum

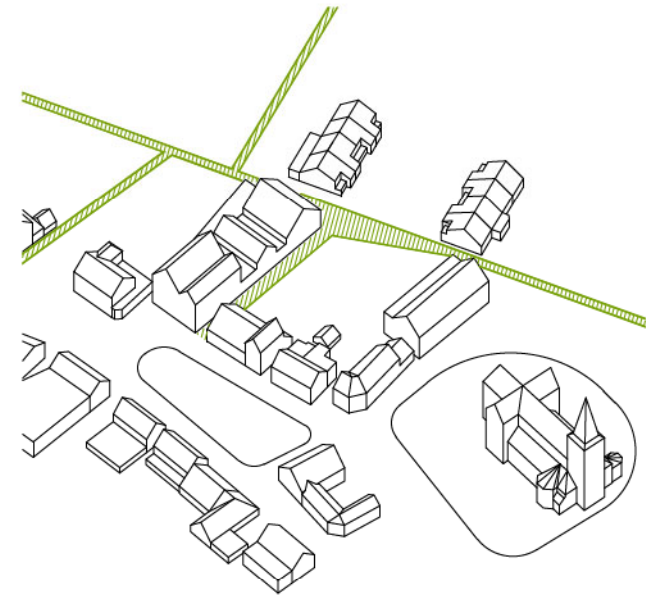
De inplanting van het nieuwe vrijetijdscentrum aan de Blijk maakt van dit plein de drempel van de instelling (26). Het lijkt ons daarom interessant om er het wegtracé, dat bestaat uit een lus rond het perk met fontein en oorlogsmonument, te wijzigen. In het kader van de versterking van het microkarakter van de dorpsgezichten - wat ook in het masterplan staat - stellen we voor om de Blijk heraan te leggen door de landelijke sfeer van vroeger op te roepen. De weg aan de noordrand van de Blijk wordt vervangen door een groenzone waar verharde stukken de toegang tot de gebouwen verzekeren. Deze ingreep draagt actief bij tot de versterking van het groene en poreuze karakter van de dorpskern, wat een van de doelstellingen van het masterplan is.

3e opportuniteit: uitbreiding van het vrijetijdscentrum

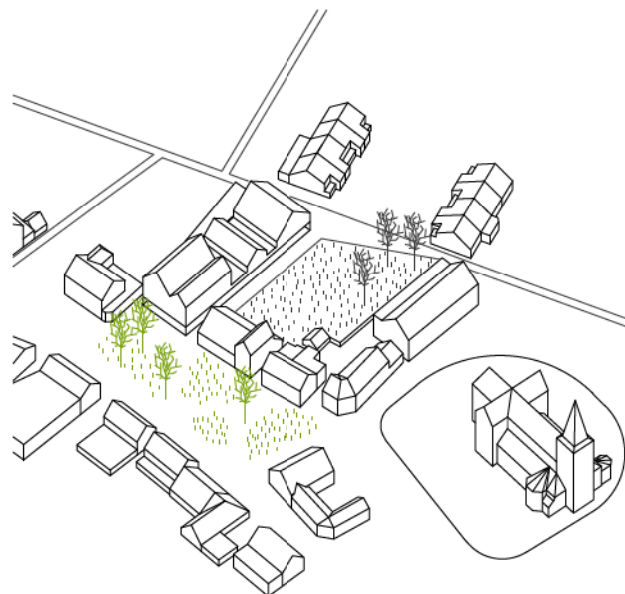
Het is mogelijk dat het vrijetijdscentrum op termijn moet uitbreiden. Het lastenboek voorziet in de mogelijkheid om zodra de rechtbank verhuisd is het Vrederecht op te nemen in het vrijetijdscentrum (27). De inplanting van het project houdt rekening met deze mogelijke toekomstplannen door het centrum nu al op de bestaande tuin te richten. In de westelijke puntgevel van het Vrederecht kan een nieuwe, royale en voor PBM's toegankelijke ingang ingericht worden langs de nieuwe steeg voor alle gebruikers van het vrijetijdscentrum. Deze puntgevel werd tijdens de bouw van het huidige Parochiehuis gewijzigd: de verbouwingen zouden op die plaats kunnen gebeuren. Hierdoor zou de op de Blijk gerichte hoofdgevel in zijn oorspronkelijke staat behouden blijven. De tuin kan in de lijn van deze derde opportuniteit worden aangelegd. Door een groter aantal bezoekers in de toekomst zal er moeten worden voorzien in een uitbreiding van het openbaar vervoer en voldoende parkeerplaatsen aan de rand van het centrum.

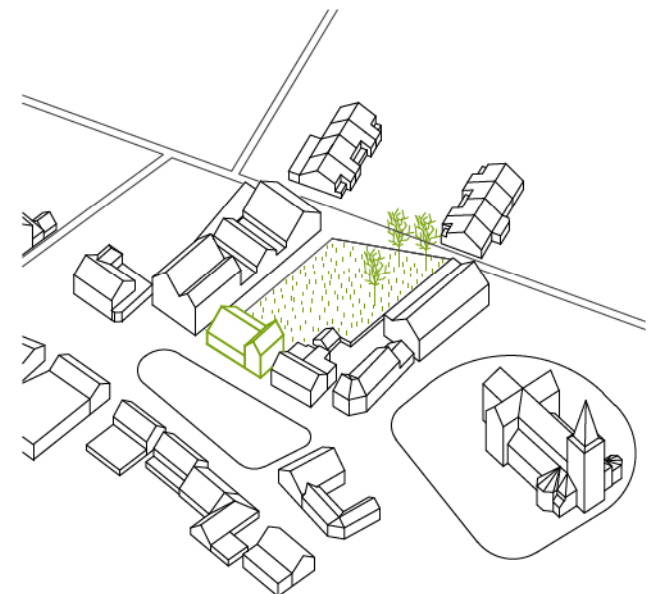
24

25

26

27

«Meer lucht voor de dorpskern, grote parkeervlakken aan de rand, groene dwarsverbinding, opeenvolging van sferen...» (masterplan)

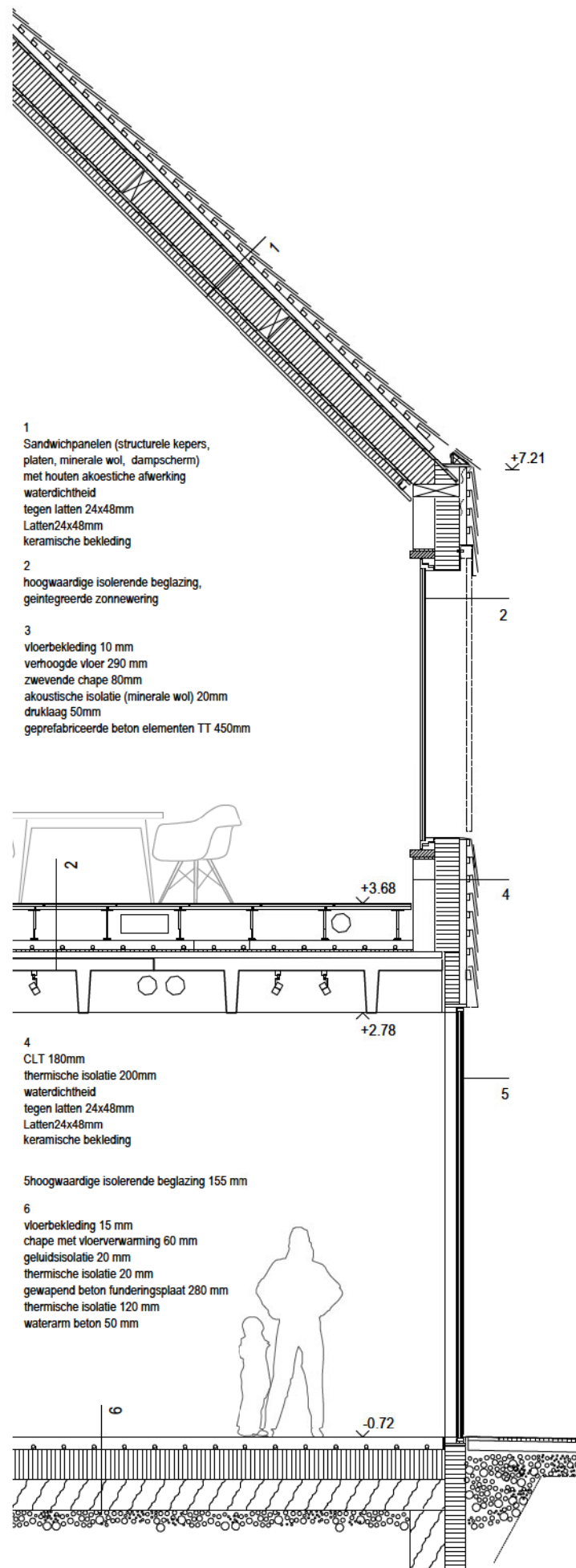
- 24. Primaire, secundaire et tertiaire wegnetten
- 25. Plaatselijke verbreding van de steeg
- 26. De Blijk, nieuwe drempel van het vrijetijdscentrum
- 27. Uitbreiding van het vrijetijdscentrum

Het project maakt een veelheid aan gebruiken mogelijk, in een reeks zalen met uiteenlopende materialen. Het feestplatform op het gelijkvloers heeft een onbewerkte en eenvoudige uitstraling. De sokkel, uitgevoerd in geribbeld zichtbeton, is bestand tegen de tijd en tegen de opeenvolgende gebruiken. Dit «onverslijtbare» platform is ontworpen als een grote voorziening voor creativiteit en feesten. De zalen bovenop de sokkel zijn meer afgebakend en beantwoorden aan een gebruik door kleinere groepen: leeszalen, een collectieve keuken, vergaderzaal... Ze kenmerken zich door een warme, huiselijke sfeer. De bovenvolumes worden uitgevoerd in massief hout. Het hout is zichtbaar, zoals ook het geval is bij het beton. De bouwmaterialen vormen ook het merendeel van de afwerkingen, zodat de ruimten een lange levensduur hebben.

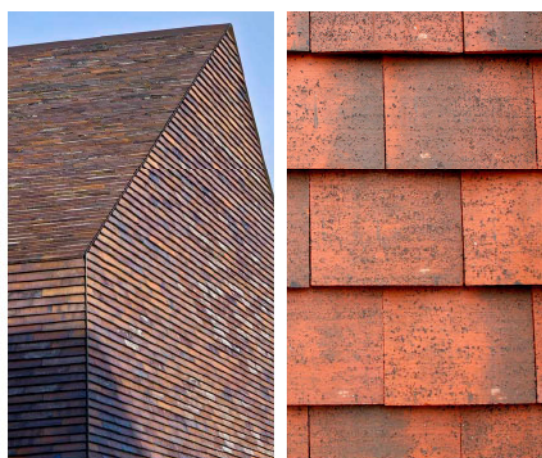
De algemene volumetrie bestaat uit twee stijlregisters. Het benedenregister bestaat uit grote ramen die het ritme van de betonstructuur van de sokkel zichtbaar laten. Alle gebruiken zijn zichtbaar voor de Blijk en de steeg, om de bewoners uit te nodigen om vrij binnen te komen. Het gelijkvloers van de bibliotheek, dat tot dit benedenregister behoort, fungeert als boegbeeld van het vrijetijdscentrum.

Het bovenregister – bestaande uit drie huisjes – is opgevat als een geperforeerde massa. De bekleding met keramische dakpannen sluit qua materiaal en kleur aan op de omliggende gevels. Het gebouw gaat zo de dialoog aan met het bijzondere patrimonium van het dorp, terwijl het zich onderscheidt door zijn hedendaagse en uitgepuurde gevels.

28. The Echoes, Bell Phillips architects
De materiaalkeuze van de sokkel en bovenvolumes is verschillend, wat de zichtbare schaal van het gebouw verkleint.
29. Soro art museum, Lundgaard&Tranberg
De gevels en daken van de bovenvolumes hebben dezelfde bekleding: keramische dakpannen
30. Gezondheidscentrum, Vézelay, Bernard Quirot
De positionering van de volumes creëert buitenruimten en brengt een verbinding met het landschap tot stand.
31. Kannikegaarden, Anders Sune Berg
Keramische dakpannen lijken op bakstenen, het overheersende bouw materiaal in het architectonische patrimonium van Zandhoven.

28

29

30

31

Zandhovense stories (2)

Nora, 25 jaar, inwonster van Pulle en fietser

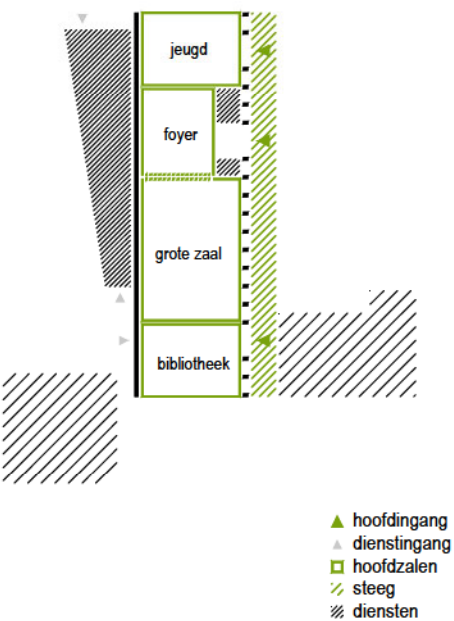
Ik woon sinds mijn geboorte in Pulle en verplaats mij altijd met de fiets voor al mijn boodschappen in de omliggende dorpen. Vandaag ben ik naar Zandhoven gekomen omdat ik wilde nagaan of we de 50ste verjaardag van mijn mama kunnen vieren in een van de zalen van het vrijetijdscentrum. Bij ons thuis is er te weinig plaats want ik zou naast de familie ook haar vrienden willen uitnodigen. De nieuwe zalen van het centrum zijn ideaal voor zoiets: de gemeente stelt ze ter beschikking van alle bewoners die een eenmalig project of een project op lange termijn willen organiseren. Het enige wat je te doen staat is je aanvraag indienen. Ik kom eens kijken welke van de twee zalen boven het meest geschikt is. Nu, ze zijn allebei even vlot toegankelijk met de lift, het is

veeleer een kwestie van omvang. De kleinste van de twee is geschikt voor 50 personen maar aangezien ik ook een kleine dansvloer zou willen voorzien omdat mijn oom accordeon zal spelen, is de grote zaal misschien aangewezen. Wat ik hier leuk vind is het huiselijke gevoel, met al dat warme hout en bovendien kan je ook op het terras dat zeer goed gelegen is. Ook voor de kinderen is het top, want zij kunnen terecht in de tuin van het gebouw hiernaast die nu volledig toegankelijk is gemaakt. Ik zit er soms om wat uit te rusten tijdens mijn fietstrajecten: ik ga via het straatje naar de achterkant van het cultureel centrum, waar ik mijn fiets naast de jeugdclub stal en ik zet mij in het zonnetje op een plaid. Deze tuin had ik vroeger nooit eerder opgemerkt...

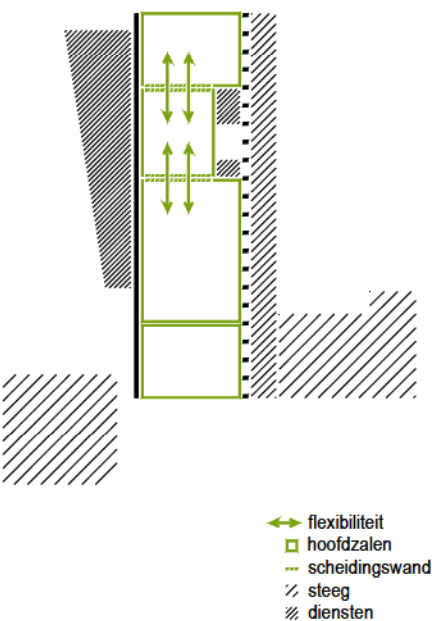

Plannen Gelijkvloers

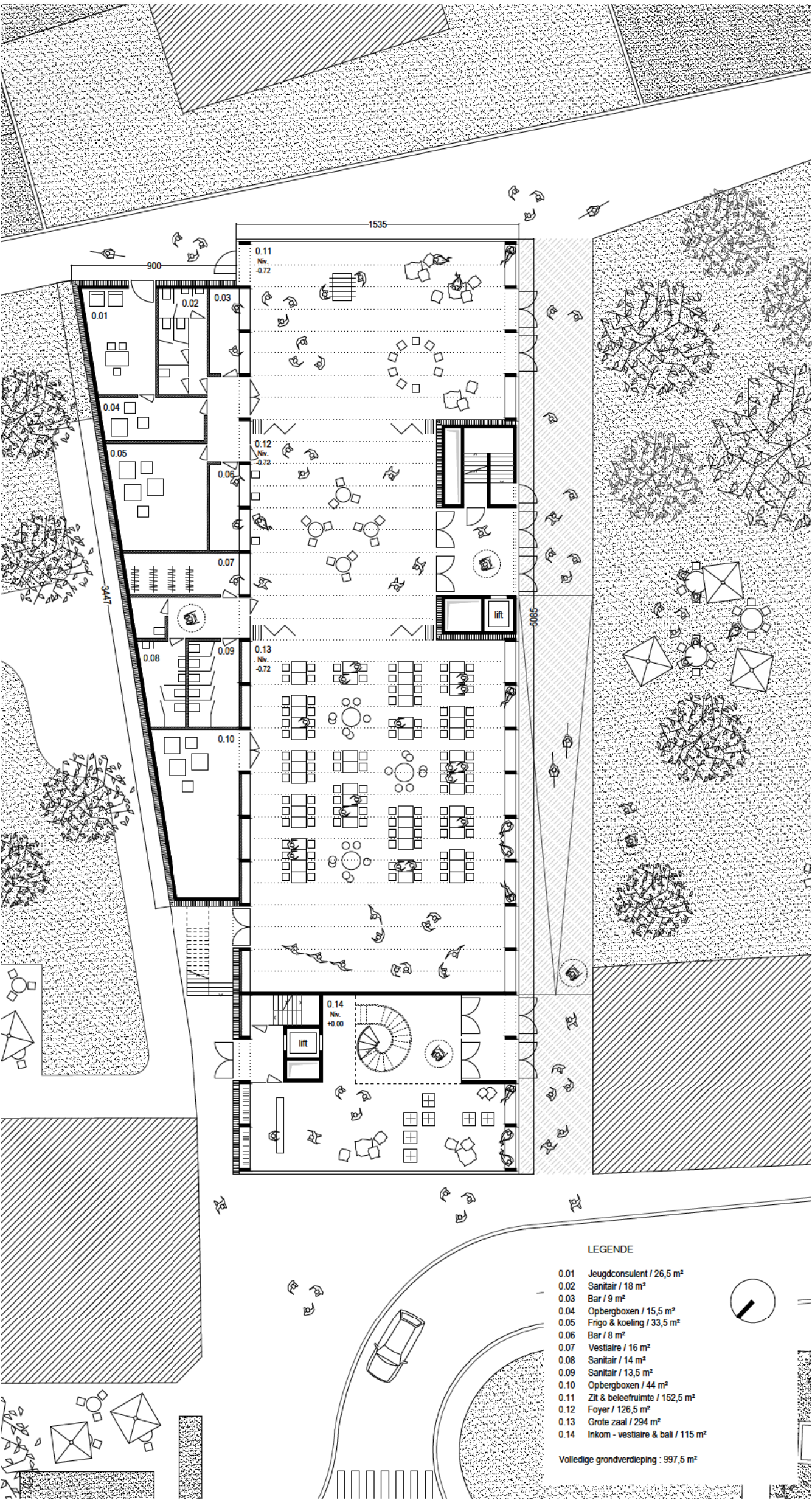
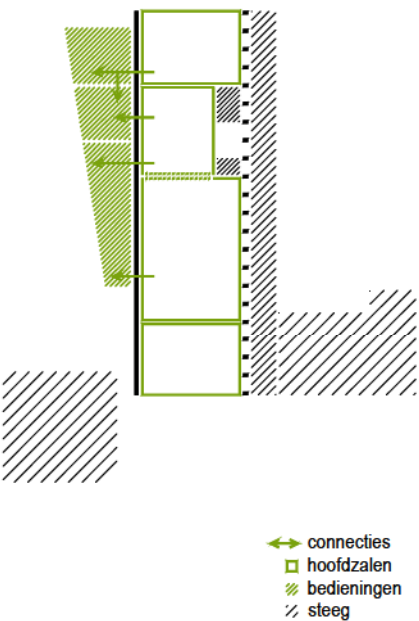
Toegankelijkheid

Flexibiliteit

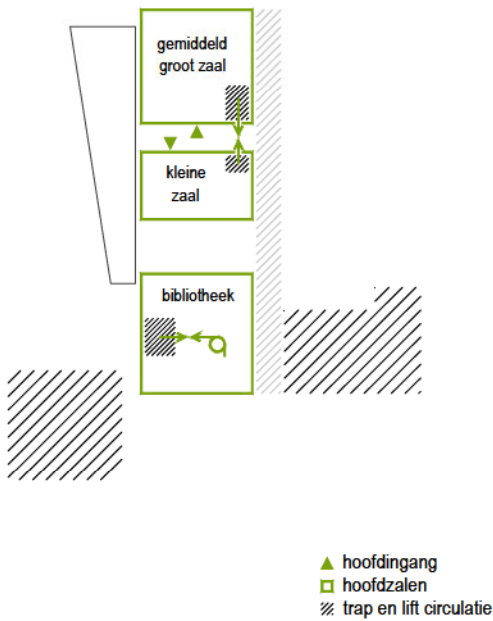

Connecties tussen functies

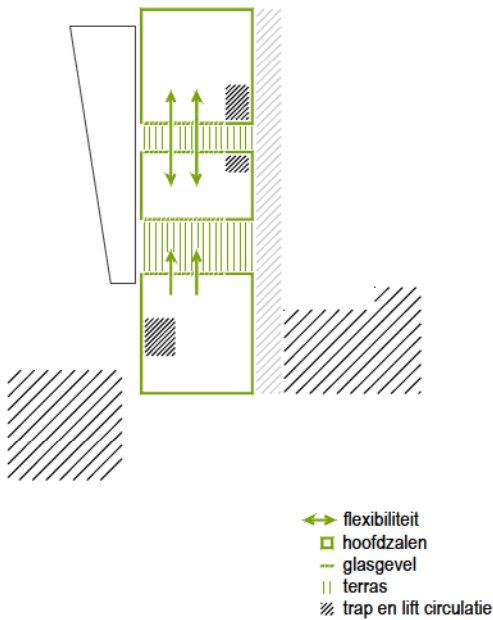

Plannen Niv. +1

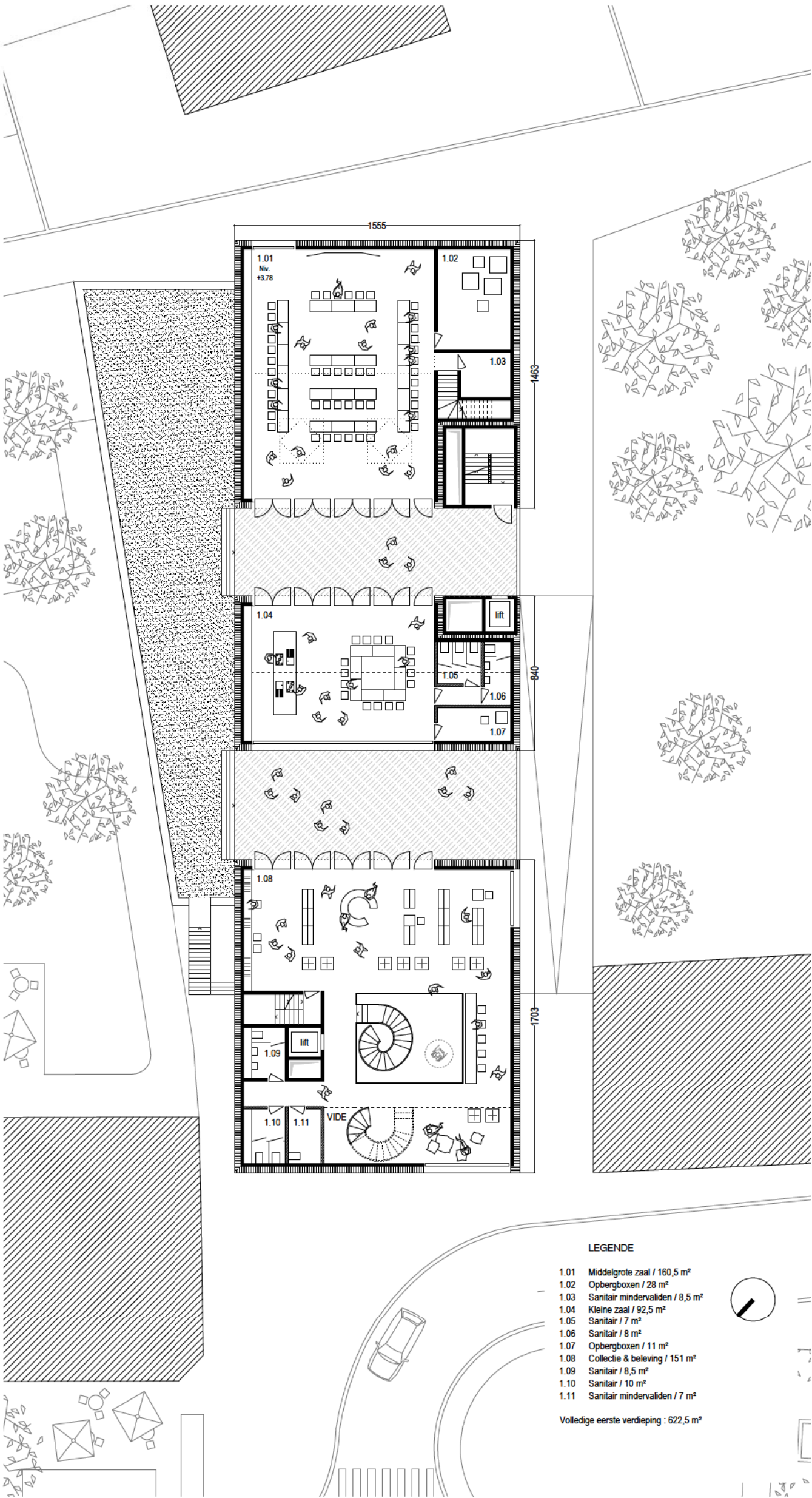
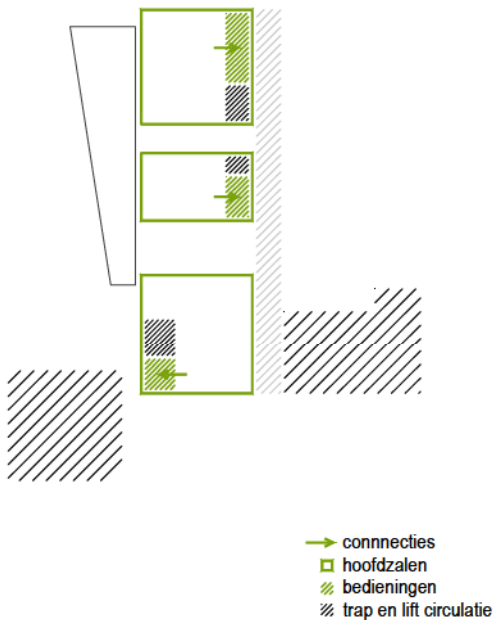
Toegankelijkheid

Flexibiliteit

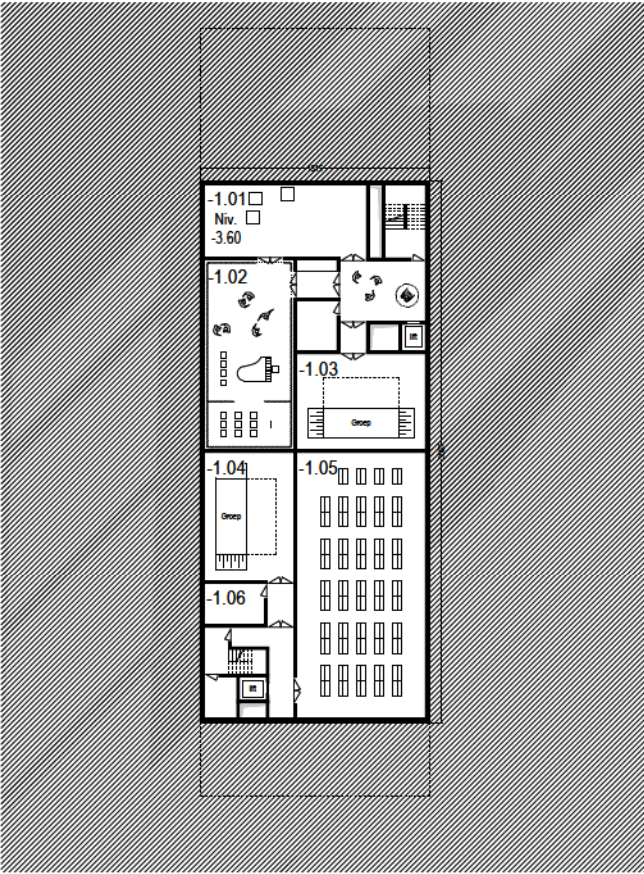

Connecties tussen functiest

Plannen

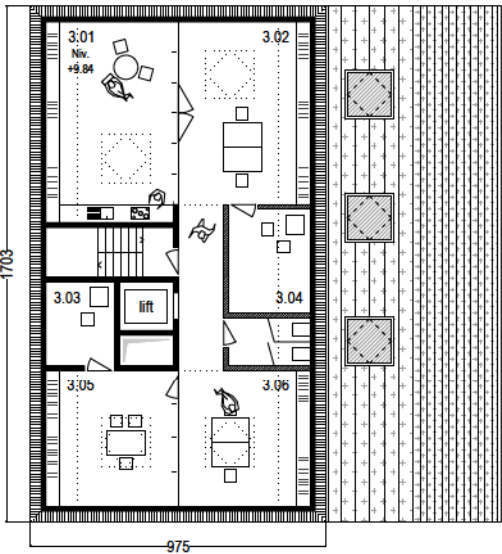
Niv. +2, Niv. +3 en Kelder

LEGENDE

- 1.01 Opbergboxen / 57,5 m²
- 1.02 Repetitieruimte / 80 m²
- 1.03 Technische groepen / 58 m²
- 1.04 Technische groepen / 54,5 m²
- 1.05 Archief / 159,5 m²
- 1.06 Technisch lokaal / 12,5 m²

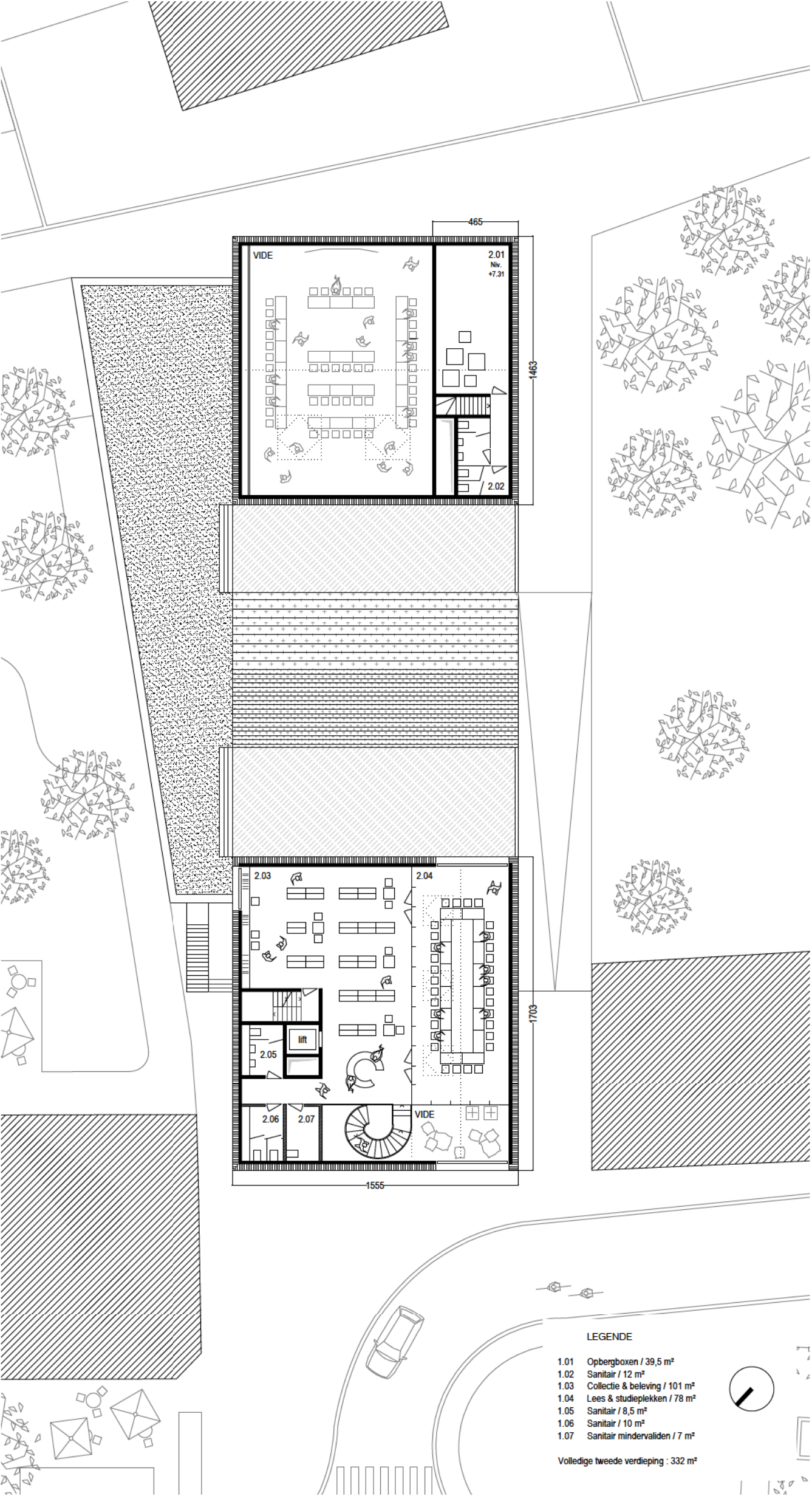
Volledige kelderverdieping : 540 m²

LEGENDE

- 1.01 Keuken & refter / 35 m²
- 1.02 Personeelsruimte / 32 m²
- 1.03 Levend archief / 8,5 m²
- 1.04 Levend archief / 12 m²
- 1.05 Kantoor bibliothecaris / 25 m²
- 1.06 Personeelsruimte / 25 m²

Volledige derde verdieping : 150 m²

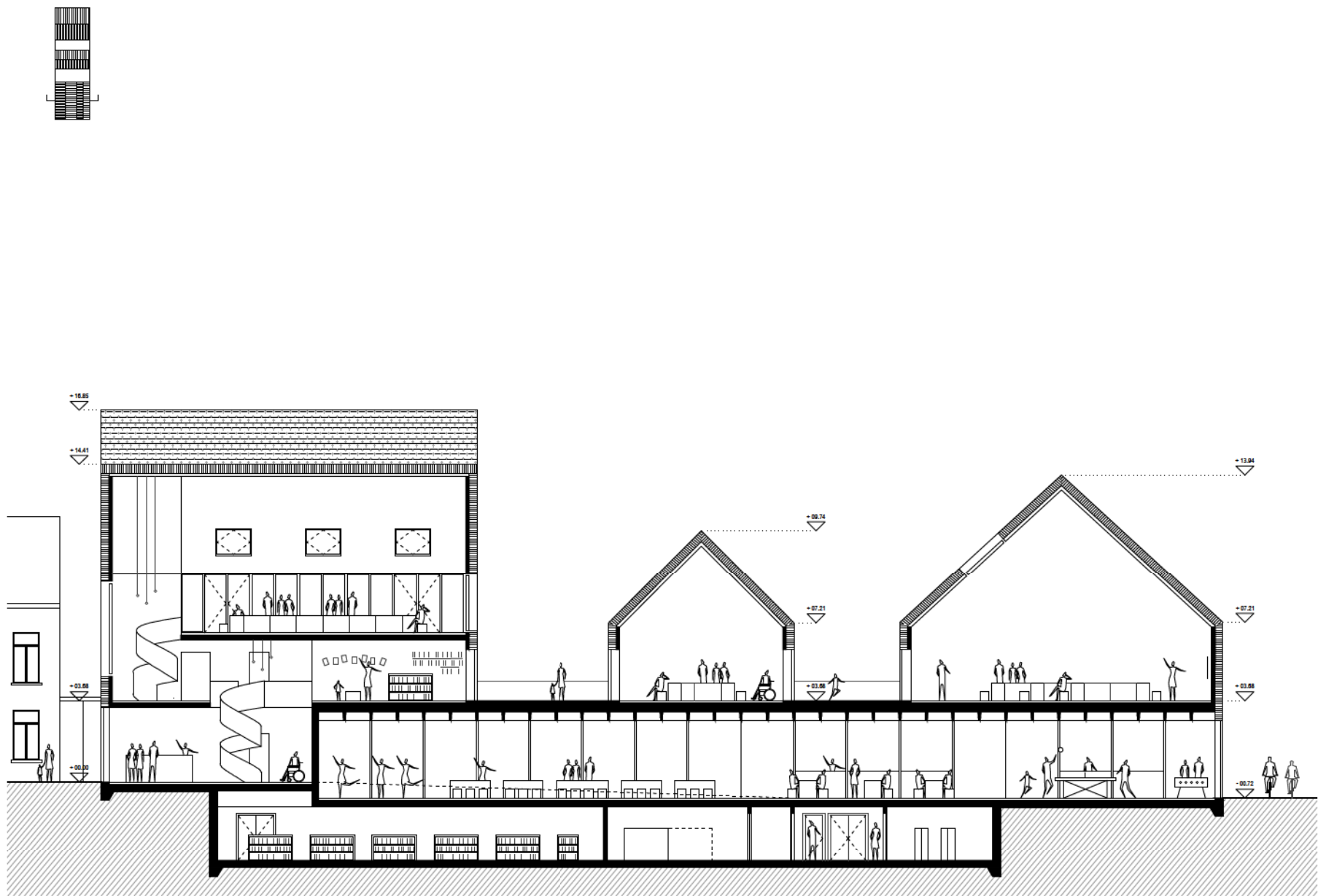
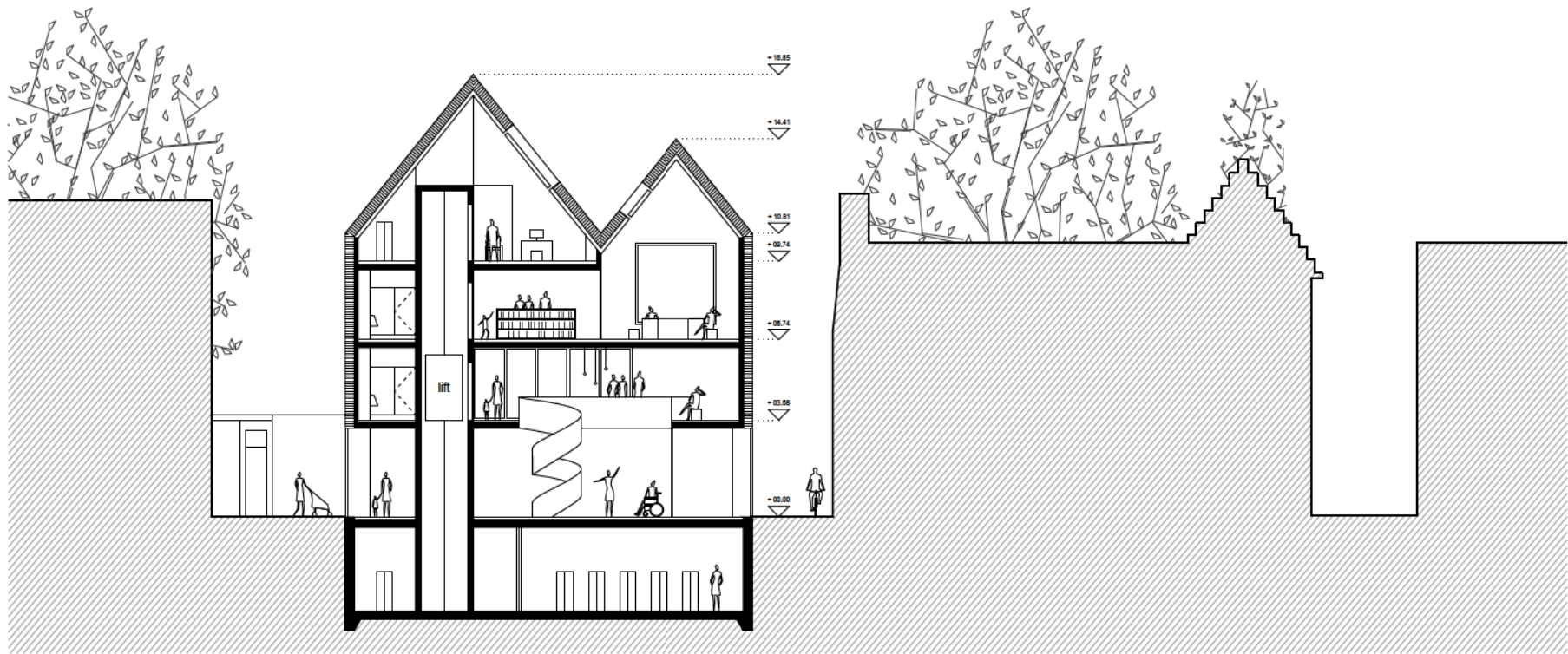

LEGENDE

- 1.01 Opbergboxen / 39,5 m²
- 1.02 Sanitair / 12 m²
- 1.03 Collectie & beleving / 101 m²
- 1.04 Lees & studieplekken / 78 m²
- 1.05 Sanitair / 8,5 m²
- 1.06 Sanitair / 10 m²
- 1.07 Sanitair mindervaliden / 7 m²

Volledige tweede verdieping : 332 m²

Doorsneden

Zandhovense stories (3)

Amalia, 72 jaar, lid van de hengelfclub

Ik ben aan het wachten op de nieuwe leden van de visclub! Ik moet nog enkele stoelen plaatsen en ook de projector en een grote tafel want enkele oude leden zullen foto's en wat materiaal laten zien om tips te geven. We doen dit af en toe, maar voor de rest zijn we vooral veel buiten uiteraard! Maar sinds de gemeente deze ruimten ter beschikking stelt, maken we er graag gebruik van: het is comfortabel, gemakkelijk te bereiken voor iedereen en aangezien er een klein keukentje is, gebeurt het dat we een pastaschotel klaarmaken voor wie nog wat langer wil blijven om na te praten. Mijn zus komt hier in deze zaal twee keer per week kaarten: er is een grote groep bejaarden die dit intensief is beginnen doen en zij is er lid van! Volgende week staat er trouwens een gezamenlijke activiteit op het programma met de jeugdclub van hieronder: ik ga zeker een kijkje nemen want het lijkt me wel leuk. Wij, de «ouderen», als ik dat zo mag zeggen, zullen hen de kaartspelen aanleren die ze niet kennen en zij leren ons hoe we dingen kunnen opzoeken op Internet. En nu ga ik de schuifdeuren openmaken want het is mooi weer en ik voel dat de pastaschotel vanavond op het terras zal worden genuttigd...

Emiel, 17 jaar, lid van de jeugdclub

«Ik ben ook wat zenuwachtig want met mijn vrienden van de jeugdclub verzorgen we een klein optreden! Dit gezegd zijnde, ik moet naar de repetitie in het lokaal beneden. In de tuin die je van hier ziet, zullen we een klein podium bouwen, ik hoop dat de mensen wat zullen dansen. Kom je luisteren?»

Wil je dit eventjes vasthouden, zodat ik hierop kan staan om de slinger vast te maken? Ik maak de zaal klaar voor morgen! Samen met de andere verenigingen die het vrijetijdscentrum gebruiken, organiseren we een grote fietstocht rond Zandhoven. We zijn heel blij want er zijn meer dan 250 inschrijvingen! De tocht eindigt hier op de Blijk en we organiseren een dorpsbanket om de dag af te ronden. Iedereen levert een bijdrage. Zo organiseert de bibliotheek de hele avond geleide bezoeken aan het dorpscentrum. Voor het feest zelf zullen we de wand tussen deze grote zaal en onze ruimte openmaken. Onze ruimte is iets kleiner dan deze zaal maar als we alles open zetten, dan wordt het best wel een grote zaal met een zeer goed uitgeruste bar. Iedereen brengt iets te eten mee, en dat zullen we uitstellen op een grote tafel. Gelukkig werd de dorpskern onlangs heraangelegd want het zal nog iets zijn om al die fietsen te stallen! Ik ben ook wat zenuwachtig want met mijn vrienden van de jeugdclub verzorgen we een klein optreden! Dit gezegd zijnde, ik moet naar de repetitie in het lokaal beneden. In de tuin die je van hier ziet, zullen we een klein podium bouwen, ik hoop dat de mensen wat zullen dansen. Kom je luisteren?

Lukas, 8 jaar, lid van de bibliotheek

Deze kluisjes hier zijn heel gemakkelijk! Mama voert de code in en ze gaan open. We leggen er al onze spullen in voor we naar boven gaan. Ik begin vaak te lopen op de groene trap die ik ook wel de «slak» noem want hij draait heel erg. Ik kan me niet inhouden! De bibliothecaris moppert dan wel een beetje maar eigenlijk is hij heel vriendelijk. Boven gaat mama met mij tot aan de kinderboeken. We kiezen samen, en nemen daar alle tijd voor. We kunnen op de grote tapijten gaan zitten of op de poefs. Mirella, mijn zus, gaat direct door naar de tweede verdieping om er op de tablets documentaires te bekijken. Ik begrijp daar niets van maar zij lijkt het superleuk te vinden. Ik denk dat ze een huiswerk moet maken over een land, geen idee welk, en dat ze daar wat aan gaat werken. Soms komt een vrouw die in de bibliotheek werkt een verhaal voorlezen voor de kleinsten zoals ik. We gaan rond haar zitten om te luisteren, in de zaal in de vorm van een huis, helemaal boven. Met mama spreek ik af dat ik terug naar beneden ga als we klaar zijn. Zij leest de krant als ze tenminste niet aan het praten is met een buur die toevallig voorbijkwam. Ken je het verhaal van de wolf met een wollen slip? Wacht, ik lees het voor jou!

